

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 34/10

Λουξεμβούργο, 15 Απριλίου 2010

Απόφαση στην υπόθεση C-518/08
Fundación Gala-Salvador Dalí και Visual Entidad de Gestión de Artistas
Plásticos (VEGAP)/ Société des auteurs dans les arts graphiques et
plastiques (ADAGP) κ.λπ.

**Τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να ορίζουν τις κατηγορίες των προσώπων στα οποία
μπορεί να περιέλθει το δικαίωμα παρακολούθησής μετά τον θάνατο του
δημιουργού έργου τέχνης**

*Πάντως, εν προκειμένω, απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να λάβει υπόψη όλους τους σχετικούς
κανόνες προκειμένου να προσδιορίσει ποιο εθνικό δίκαιο ρυθμίζει την αιτία θανάτου μεταβίβαση του
δικαιώματος παρακολούθησής επί των έργων του Salvador Dalí και, επομένως, ποιος
υπεισέρχεται στο δικαίωμα αυτό*

Η οδηγία 2001/84/ΕΚ¹ καθιερώνει υποχρεωτικό δικαίωμα παρακολούθησής υπέρ του δημιουργού του πρωτοτύπου ενός έργου τέχνης και, μετά τον θάνατό του, υπέρ των δικαιοδόχων του. Πρόκειται για δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας το οποίο παρέχει στον δημιουργό, και ακολούθως στους δικαιοδόχους του, αξίωση εισπράξεως ποσοστού επί του τιμήματος κάθε μεταπωλήσεως που πραγματοποιείται μετά την πρώτη μεταβίβαση του ως άνω πρωτοτύπου. Ο δημιουργός απολαύει του δικαιώματος αυτού καθόλη τη διάρκεια της ζωής του, ενώ στη συνέχεια αυτό διατηρείται σε ισχύ, υπέρ των δικαιοδόχων του, για ακόμη εβδομήντα έτη.

Η γαλλική νομοθεσία προβλέπει ότι το εν λόγω δικαίωμα μπορεί, μετά τον θάνατο του καλλιτέχνη, να περιέλθει μόνο στους κληρονόμους του, και όχι σε κληροδόχους. Συνεπώς, ο δημιουργός δεν δύναται να κληροδοτήσει το δικαίωμα αυτό με διαθήκη.

Ο ζωγράφος Salvador Dalí απεβίωσε στις 23 Ιανουαρίου 1989 στην Ισπανία, αφήνοντας πέντε εκ του νόμου κληρονόμους, μέλη της οικογενείας του. Εξάλλου, όσον αφορά τα δικαιώματά του πνευματικής ιδιοκτησίας, ο Salvador Dalí κατέστησε με διαθήκη το Ισπανικό Δημόσιο κληροδόχο όλων των σχετικών του δικαιωμάτων. Υπεύθυνο για τη διαχείρισή τους είναι το Fundación Gala-Salvador Dalí, ίδρυμα που διέπεται από το ισπανικό δίκαιο και συστάθηκε το 1983 με πρωτοβουλία του ίδιου του ζωγράφου.

Το 1997, το Fundación Gala-Salvador Dalí ανέθεσε με αποκλειστική εντολή στη VEGAP, εταιρία ισπανικού δικαίου, τη συλλογική διαχείριση και άσκηση των δικαιωμάτων δημιουργού επί του έργου του Salvador Dalí σε ολόκληρη την υφήλιο. Η VEGAP, εξάλλου, συνδέεται συμβατικώς με την αδελφή της γαλλική εταιρία ADAGP, η οποία είναι επιφορτισμένη με τη διαχείριση των δικαιωμάτων δημιουργού του Salvador Dalí στο γαλλικό έδαφος.

Από το 1997 και εντεύθεν, η ADAGP εισπράττει στη Γαλλία τα ποσά από την εκμετάλλευση του έργου του Salvador Dalí, τα οποία αποδίδονται, μέσω της VEGAP, στο Fundación Gala-Salvador Dalí, εξαιρουμένων των σχετικών με το δικαίωμα παρακολούθησής. Συγκεκριμένα, κατ' εφαρμογήν της γαλλικής νομοθεσίας, η ADAGP καταβάλλει τα σχετικά με το εν λόγω δικαίωμα ποσά απευθείας στους κληρονόμους του Salvador Dalí.

Θεωρώντας ότι, βάσει τόσο της διαθήκης του Salvador Dalí όσο και του ισπανικού δικαίου, τα ποσά που εισπράττονται δυνάμει του δικαιώματος παρακολούθησής από την πώληση των έργων του καλλιτέχνη σε δημοπρασίες επί του γαλλικού εδάφους πρέπει να αποδίδονται σε αυτό, το Fundación Gala-Salvador Dalí, από κοινού με τη VEGAP, άσκησαν ενώπιον του Tribunal de

¹ Οδηγία 2001/84/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Σεπτεμβρίου 2001, σχετικά με το δικαίωμα παρακολούθησής υπέρ του δημιουργού ενός πρωτοτύπου έργου τέχνης (ΕΕ L 272, σ. 32).

grande instance de Paris αγωγή, με αίτημα την καταβολή των ως άνω ποσών. Στο πλαίσιο της εκδικάσεως της διαφοράς αυτής, το γαλλικό δικαστήριο υπέβαλε στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα προκειμένου να διευκρινιστεί αν η οδηγία 2001/84 απαγορεύει εθνική ρύθμιση η οποία προβλέπει ότι το δικαίωμα παρακολουθήσεως μπορεί να περιέλθει μόνον στους εκ του νόμου κληρονόμους του καλλιτέχνη, και όχι στους εκ διαθήκης κληροδόχους.

Με την παρούσα απόφασή του, **το Δικαστήριο κρίνει, ότι υπό το πρίσμα των σκοπών που επιδιώκει η οδηγία 2001/84, τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να προβαίνει το καθένα στη δική του νομοθετική επιλογή όσον αφορά τον καθορισμό των κατηγοριών των προσώπων στα οποία είναι δυνατό να μεταβιβαστεί αιτία θανάτου το δικαίωμα παρακολουθήσεως που είχε ο δημιουργός έργου τέχνης.**

Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο υπενθυμίζει συναφώς ότι με την έκδοση της οδηγίας 2001/84 επιδιώχθηκε διπλός σκοπός. Αφενός, να εξασφαλιστεί στους δημιουργούς έργων ζωγραφικής και γλυπτικής τέχνης μερίδιο συμμετοχής στην οικονομική επιτυχία των πρωτοτύπων των έργων τους. Αφετέρου, να τερματιστούν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην αγορά των έργων τέχνης, δεδομένου ότι η καταβολή ποσοστών, δυνάμει του δικαιώματος παρακολουθήσεως, σε ορισμένα μόνον κράτη μέλη μπορεί να έχει ως συνέπεια τη μετατόπιση των πωλήσεων των έργων τέχνης στα κράτη μέλη όπου δεν επιβάλλεται αντίστοιχη υποχρέωση.

Όσον αφορά τον πρώτο σκοπό της διασφάλισης ελάχιστης αμοιβής για τους καλλιτέχνες, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η επίτευξή του ουδαμώς διακυβεύεται με την αναγνώριση στον καλλιτέχνη της δυνατότητας να μεταβιβάσει αιτία θανάτου το δικαίωμά του παρακολουθήσεως μόνο σε ορισμένες κατηγορίες υποκειμένων δικαίου, και όχι σε άλλες.

Όσον αφορά τον δεύτερο επιδιωκόμενο σκοπό, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης θέλησε να προλάβει μια κατάσταση κατά την οποία οι πωλήσεις των έργων τέχνης θα συγκεντρώνονταν σε κράτη μέλη όπου είτε δεν θα προβλεπόταν δικαίωμα παρακολουθήσεως είτε ο σχετικός συντελεστής θα ήταν χαμηλότερος σε σχέση με τον εφαρμοζόμενο σε άλλα κράτη μέλη, κατάσταση που θα απέβαινε εις βάρος των οίκων δημοπρασιών ή των μεσιτών έργων τέχνης στα τελευταία αυτά κράτη μέλη. Ειδικότερα, μολονότι κρίθηκε απολύτως αναγκαία η εναρμόνιση όσον αφορά τόσο τα έργα τέχνης και τα είδη των πωλήσεων στα οποία έχει εφαρμογή το δικαίωμα παρακολουθήσεως όσο και τη βάση υπολογισμού και τον συντελεστή του, το Δικαστήριο κρίνει πάντως ότι η εναρμόνιση αφορά μόνον εκείνες τις εθνικές διατάξεις που έχουν τον αμεσότερο αντίκτυπο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Επομένως, δεν συντρέχει λόγος να εξαλειφθούν οι διαφορές των εθνικών νομοθεσιών που δεν μπορούν να θίξουν τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, στις οποίες καταλέγονται και οι ρυθμίσεις για τον καθορισμό των κατηγοριών των προσώπων που μπορούν να απολαύουν του δικαιώματος παρακολουθήσεως μετά τον θάνατο του δημιουργού έργου τέχνης.

Εξάλλου, κατά το Δικαστήριο, η ερμηνεία αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι ο νομοθέτης της Ένωσης ναι μεν θέλησε να παράσχει στους δικαιοδόχους του δημιουργού τη δυνατότητα να απολαύουν πλήρως του δικαιώματος παρακολουθήσεως μετά τον θάνατό του, πλην όμως, εμπνεόμενος από την αρχή της επικουρικότητας, άφησε το κάθε κράτος μέλος να μεριμνήσει για τον καθορισμό των κατηγοριών των προσώπων που μπορούν να χαρακτηριστούν, κατά το εθνικό του δίκαιο, ως δικαιοδόχοι.

Τούτου δοθέντος, το Δικαστήριο διευκρινίζει πάντως ότι απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να λάβει δεόντως υπόψη όλους τους σχετικούς κανόνες οι οποίοι έχουν ως αντικείμενο την επίλυση συγκρούσεων που τυχόν ανακύπτουν κατά την εφαρμογή του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου σε κληρονομικές διαφορές, προκειμένου να αποφανθεί ποιο εθνικό δίκαιο ρυθμίζει την αιτία θανάτου μεταβίβαση του δικαιώματος παρακολουθήσεως επί των έργων του Salvador Dalí και, συνεπώς, ποιο πρόσωπο, δυνάμει του εθνικού αυτού δικαίου, υπεισέρχεται στο εν λόγω δικαίωμα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν

αποφαίνεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, κατά τον ίδιο τρόπο, τα άλλα εθνικά δικαστήρια που επιλαμβάνονται παρόμοιου προβλήματος.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106